

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Nc/2/2019
Identifikačné číslo spisu: 7118207582
Dátum vydania rozhodnutia: 07.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7118207582.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobcu L.. L. H., trvalým pobytom v K., proti žalovaným 1/ U. trvalým pobytom v P., 2/ IO., trvalým pobytom v M., 3/ C. trvalým pobytom v M. 4/ F., trvalým pobytom v M., žalovaní 3/ a 4/ zastúpení advokátskou kanceláriou JUDr. Lukáš Mojsej, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Žižkova 19, o zaplatenie 3 650 Eur s prísl., vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 13Csp/133/2018, o vylúčení sudkyne Krajského súdu v Košiciach JUDr. Aleny Mikovej z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 2Co/255/2019, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Košice JUDr. Alena Miková nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde Košice pod sp.zn. 2 Co 255/2019 (vec Okresného súdu Košice I. sp.zn.13Csp 133/2018).

Odôvodnenie

1. Žalobca v spore o zaplatenie 3 650 Eur s prísl. vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 13Csp/133/2018 uplatnil námietku zaujatosti (č. l. 285 spisu) voči sudkyňi Krajského súdu v Košiciach JUDr. Alene Mikovej. Námietku zaujatosti odôvodnil s odkazom na jeho podanie zo dňa 23.10.2019, kde uviedol, že vyššie uvedená sudkyňa Krajského súdu Košice odmietla s ním telefonicky komunikovať a po vyslovení vety „ že vraj ja nemám čo telefonovať na súd“ následne zložila telefón. Podľa neho daný postup je adekvátny osobnostnej úrovni maximálne chovateľky prasiat na niektorom z poľnohospodárskych družstiev, nie však sudkyne Krajského súdu v Košiciach. Podotkol, že on ako občan tohto štátu, netrpíaci žiadnou prenosnou nákazlivou chorobou a ani žiadnym spôsobom vylúčený zo spoločnosti by mal mať zaručené všetky práva, medzi ktoré jednoznačne patrí aj právo po zistení stavu súdnych vecí a to aj kontaktom s konajúcim sudcom. Vzhľadom na vyššie uvedené a možnému vzťahu k jednej zo strán konania podal námietku zaujatosti voči sudcovi v zmysle § 52 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku - ďalej len „CSP“)
2. Sudkyňa Krajského súdu v Košiciach senátu 2 Co JUDr. Alena Miková k okolnostiam uvádzaným žalobcom v námietke zaujatosti uviedla, že konanie popísané v liste zo dňa 23.10.2019 mu nedáva ani len „ v náznačnú pocit možnosti nespravodlivého rozhodnutia vecí“, z ktorých dôvodov žiada o vylúčenie jej osoby z prejednávania tohto sporu. Uviedla, že vec sp.zn. 2Co/255/2019 žalobcu JUDr. Uhrína proti žalovaným jej bola pridelená ako sudcovi spravodajcovi senátu 2Co v súlade s Rozvrhom práce

Krajského súdu v Košiciach na rok 2019 dňa 24.09. 2019. K prejednávanej veci, stranám sporu a ich zástupcom je bez akéhokoľvek pomeru, nie sú jej známe žiadne skutočnosti, ktoré by mohli byť dôvodom jej vylúčenia z prejednávania a rozhodovania sporu. K tvrdeniu žalobcu ohľadne jej odmietnutia s ním telefonicky komunikovať uviedla, že potom, čo sa osoba volajúca zo súkromného telefónneho čísla predstavila ako Dr. Uhrín, o ktorom z činnosti súdu má vedomosť, že vystupuje ako zástupca sporových strán, a neboli jej známe žiadne okolnosti, ktoré by opodstatňovali, aby ju telefonicky kontaktoval. Volajúcemu povedala, že nie je dôvod, aby „ telefonoval do kancelárie sudcu“, a ukončila hovor.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd Krajskému súdu v Košiciach nadriadený [§ 54 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)] posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

4. Podľa § 49 ods. 1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu (veci), ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

5. Účelom právnej úpravy vyjadrenej v citovanom ustanovení § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu (veci), k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu (účastníkom), k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá právna úprava skutočností, ktoré sú z hľadiska vylúčenia sudcu/cov z prejednávania a rozhodovania sporu (veci) považované za právne relevantné. Je nimi existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu (veci), v rámci ktorého by bol daný konkrétny záujem

sudcu na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu (účastníkom konania), ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu (účastníkov konania), ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

6. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednanom spore (veci) alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu (účastníkom konania), k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

7. Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa spravidla chápe ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a stranickosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

8. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Obsahom práva na prerokovanie sporu (veci) pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu (veci) pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie sporu nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania

a rozhodnutia sporu (veci) pre zaujatost' a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

9. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku) na subjektívnu stránku nestrannosti sudcu a na objektívny aspekt nestrannosti.

9.1. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza

z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu.

9.2. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla strany sporu) uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k stranám sporu, resp. aj k ich zástupcom.

9.3. Posúdenie nestrannosti sudcu teda nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť

v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava

z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

10. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu, pričom podľa objektívneho kritéria musí súd rozhodujúci o námietke zaujatosti rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za opodstatnenú.

11. Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďit' prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, k stranám sporu (účastníkom konania) alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

12. V danom prípade žalobca odôvodnil svoju námietku zaujatosti smerujúcu voči JUDr. Alene Mikovej jej konaním spočívajúcim v odmietnutí komunikovať s ním telefonicky a následnom položení telefónu, pričom naznačil možný pomer k jednej zo strán konania avšak bez konkrétneho označenia. Najvyšší súd

túto skutočnosť nepovažoval za dôvodnú pre vylúčenie sudkyne z konania a rozhodovania v danej veci, pretože nebol preukázaný blízky, ani nepriateľský vzťah, teda kvalifikovaný vzťah sudkyne a jednej zo strán konania, poukazujúc aj na to, že žalobca nekonkretizoval stranu konania, ku ktorej by mala mať podľa neho blízky vzťah. Argument, že vyššie uvedená sudkyňa s ním odmietla komunikovať nie je možné považovať za dôvod, pre ktorý by mal byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, nakoľko jej postup nevyvoláva žiadnu pochybnosť o jej zaujatosti k pomeru sporu, k stranám a ich zástupcom alebo zúčastneným stranám. Práve naopak vyššie uvedená sudkyňa svojím konaním rešpektovala zákonné obmedzenia § 30 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Samotný subjektívny názor, že u namietanej sudkyne okolnosti vylučujúce ju z prejednávania a rozhodovania sporu, nemôže bez ďalšieho zakladať dôvod pre legitímne obavy z jej nestranného a nezaujatého rozhodovania. Obava (pocit) z nestrannosti nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov.

13. Keďže v danej veci neexistujú dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania za účasti žalobcom spochybňovanej sudkyne Krajského súdu v Košiciach, najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.